

THE LOSS OF ANDROGINITY - GEMINI, MIRCEA CĂRTĂRESCU

Carmen Ioana Popa

PhD Student, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract: This work aims to highlight the concept of androgynous in *Gemini* by Mircea Cărtărescu, a text that is framed in the Romanian postmodernism. In this fantastic prose, we notice an identity exchange between the two protagonists. The collapse of innocence occurs when Andrei discovers the difference between the primary entities, masculine and feminine. We intend to show how the dual nature of Andrei and Gina, being in the gemini sign, will lead them to a path, at the end of which the identity exchange will only become a way of returning to origins. Gina's room will allow them to come out of the historical time, and the mirror will lead to identity confusion, which is the moment when they will recognize their duality.

Keywords: androgynous, mirror, butterfly, male/female, gemini

„Androginul inițial nu este decât un aspect, o reprezentare antropomorfică a oului cosmic pe care îi întâlnim în zorii oricărei cosmogonii, ca și la încheierea oricărei escatologii, căci în punctele Alfa și Omega ale lumii și ale ființei manifestate se situează plenitudinea unității fundamentale, unde contrariile se confundă, fie că nu sunt încă decât potențialitate, fie că s-a reușit concilierea, integrarea lor finală.”¹ Această ființă asexuată, este un arhetip cultural, fiind personificarea ființei primordiale, care apare reprezentată la Platon și în Kabala, remarcând această unirea a contrariilor și în perechea adamică.

Androginul este ființa care cumulează cele două entități pentru a se simți întreg și a forma ființa perfectă și completă. Făptura care este reprezentată în *Banchetul* de Platon, este asemenea unui cerc, în acest text fiind reprezentată în următorul mod: „aveau patru mâini și tot atâtea picioare; singurul lor cap, așezat pe un gât rotund, avea două fețe întru totul la fel, care priveau fiecare înspre partea ei; patru urechi, două părți rușinoase și toate celelalte pe măsură. Făpturile acestea mergeau, ținându-se drept și putând să se miște înainte și înapoi, ca și noi cei de acum, iar când doreau să alerge se foloseau de toate cele opt mădulare ale lor și se învârteau în cerc, dându-se de-a rostogolul, ca niște saltimbanci care fac roata aruncându-și picioarele în sus și apoi revenind cu ele pe pământ. Iar felurile acestea de oameni erau în număr de trei și alcătuți cum am spus pentru că cel bărbătesc își avea obârșia în Soare, cel femeiesc în Pământ, cel bărbătesc-femeiesc în Lună, Luna ținând și de Soare, și de Pământ.”² Însă mândria le aduce destrămarea, ei fiind separați și condamnați să se caute permanent: „mândria lor era nemăsurată, astfel că s-au încumetat să-i înfrunte până și pe zei. (...) Văzând aceasta, Zeus și ceilalți zei au stat la sfat, să hotărască ce este de făcut cu făpturile acelea. Și erau tare descumpăniți: pe de o parte nu puteau nici să le omoare, nici să le trăsnească, cum au făcut cu Giganții, stârpindu-le neamul (...), iar pe de altă parte nu puteau să le mai rabde trufașa încumetare. Zeus, după lungă și grea gândire, a spus: «Cred că am găsit un mijloc care, păstrând seminția oamenilor, dar slăbind-o, să pună capăt deșănțării lor. Chiar acum o

---

¹ Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, Iași, Editura Polirom, 2009, p. 72.

² Platon, *Banchetul*, traducere, studiu introductiv și note de Petru Creția, București, Editura Humanitas, 2011, pp. 111-112.

să-i tai în două pe fiecare dintre ei, și în felul acesta vor deveni mai slabi și totodată, sporindu-le numărul, ne vor fi nouă mai de folos. Vor merge drepti, pe câte două picioare. Iar dacă totuși nu se vor potoli și vor stărui în trufia lor, o să-i mai tai o dată în două, ca să nu mai poată merge decât sărind într-un picior.”³ Ei se caută, nu-și acceptă individualitatea, când totul se identifică și nu se mai confundă, apare ființa mutilată care aspiră și tânjește spre contopirea primordială: „Când norocul scoate în cale cuiva, fie el iubitor de tineri sau nu, propria sa jumătate, el este cuprins de un avânt nespun de prietenesc, de înrudire și de dragoste, iar el și perechea nu mai vor să traiască despărțiți nici măcar o clipă. Asemenea oameni își petrec, așadar, întreaga viață împreună, deși nu ar fi în stare să spună ce așteaptă unul de la celălalt. (...) Să presupunem că, în timp ce se află îmbrățișați, ar veni la ei Hefaiostos, cu uneltele sale, și i-ar întreba: «Ce așteptați oare să dobândiți unul de la celălalt?» și, neștiind ei ce să răspundă, i-ar întreba din nou: «Tânjiți, nu-i așa, să fiți cât mai mult împreună, să nu vă despărțiți unul de celălalt cât e ziua și noaptea de lungă? Dacă asta doriți, sunt gata să vă îmbin și să vă topesc într-o singură ființă, pentru ca, din doi câți sunteți acum, să deveniți unul singur și, câte zile veți avea, să trăiți laolaltă o singură viață, iar când va fi să muriți, să muriți de aceeași moarte și să rămâneți tot unul, nu doi, chiar acolo, în Hades. Așadar, gândiți-vă bine dacă aceasta vă e dorința și dacă o asemenea soartă vă este de ajuns.» Știm care ar fi răspunsul lor: niciunul n-ar spune nu, ci, dimpotrivă, s-ar arăta dornici să dobândească ceea ce este tocmai cea mai vie dorință a lor, îndelung resimțită, dar niciodată limpede și răspicat rostită, aceea ca, îmbinându-se și contopindu-se, să devină, din două, o singură ființă, căci vechea noastră făptură, așa cum am descris-o, era un întreg. Iar dragostea nu este altceva decât un nume pentru dorința noastră pătimașă de a fi din nou întregi.”⁴

Androgenul prin pedeapsa de care a avut parte, suferă de un dezechilibru, pierderea jumătății devine o ruptură a propriului sine, având parte de un exil, deoarece până în acel moment puteam remarca unicitatea lui și puteam vorbi de Unu, de nediferențiar, de o contopirea a dualității într-o singură ființă. „Căci androgenul trunchiat al lui Platon nu mai are altceva de făcut decât să-și caute cu frenezie jumătatea pierdută; dar aceasta din urmă este de două ori pierdută, întrucât s-a rătăcit printre oameni, astfel încât căutarea amoroasă este expusă riscului major de a nu-și mai găsi obiectul și de a se împotmoli într-un proces interminabil de identificare; în aceste condiții, timpul care trece se consumă în van, iar individul se degradează asemeni celui care este lipsit de esența sa.”⁵

Însă androgenia se mai poate observa în bisexualitatea zeilor, în riturile de trecere de la popoarele primitive, în hermafroditism, căsătorie, etc. Dar se poate remarca și în schimbul identitar și travestirile în proza *Gemenii* de Mircea Cărtărescu.

Gemenii este o proză fanatistică, inclusă în volumul *Nostalgia* de Mircea Cărtărescu, unde remarcăm pe tot parcursul textului apariția androgenului și schimbul identitar. Iubirea este cea care îi unește, iar firul fragil dintre identități dispare. Prăbușirea inocenței este dată de cochetăria protagonistului cu maturitatea în momentul în care descoperă entitățile masculine și feminine la o vârstă fragedă. În lumea copiilor nu există această diferențiere, nu deosebesc masculinul de feminin, însă în momentul înțeleptirii apare și prăbușirea: „am aflat tulburați, că eu și Marcela nu eram la fel, dincolo de îmbrăcăminte, există diferențe ciudate între toate fetele și toți băieții. Țin minte cât de greu mi-a venit să accept evidența”⁶. Pierderea inocenței culminează cu pierderea identității primordiale și cuprinderea entităților.

---

³*Ibidem*, pp. 112-113.

⁴*Ibidem*, pp. 115-116.

⁵Jean Libis, *Mitul androgenului*, Baia Mare, Editura Dacia, 2004, p. 212.

⁶Mircea Cărtărescu, *Gemenii* în vol. *Nostalgia*, ediție integrală, București, Editura Humanitas, 1993, p. 80.

Primii fluturii ai iubiri îi simte pentru Livia (o fată întâlnită în tabără), în adolescență pentru Lili, o fată care prin șicanele ei îl sperie. Retragerea lui în lumea cărților, dorința de a cuprinde absolutul, considerându-se mult deasupra celorlalți, considerând că femeia i-ar curma ascensiunea lui (remarcăm o asemănare cu gândirea budistă - femeia este considerată vinovată pentru curmarea drumului spre absolut a bărbatului și atragerea lui în plan teluric), devine o ieșire din societate, punând o barieră între el și ceilalți. Protagonistul nostru, al cărui nume este Andrei, își creează propria viață în care castitatea lui îl poate salva de la căderea în mediocritatea celorlalți, iar ruperea lui de realitate este tot mai evidentă. Refuzul lui de a trăi în concret sugerează incapacitatea eroului de a se conforma unor norme și unei societăți care nu i se mulează: „Așa cum se desprinde, încetul cu încetul, pielea solzoasă a șarpelui când năpârlește, lumea mea se desprindea de lumea reală, devenea un film paralel, de consistența visului.”⁷

Andrei consideră că femeia este motivul eșecului, așa cum păianjenul femelă își omoară partenerul, în felul acesta și femeia omoară bărbatul în plan spiritual și îi curmă ascensiunea: „Să știi precis că femeia te va distruge, și totuși să nu poți scăpa de fascinația ei...”⁸ O astfel de fascinație va apărea în viața băiatului cu întâlnirea celei care îi era sortită, Gina. Se vorbește de o permanentă androginie între elemente, iar faptul că trupul femeii nu diferă la suprafață mult de cel al bărbatului este evidențiat prin diferite exemple, cum ar fi că: ochiul nefardat al unei fete nu poate fi diferențiat de cel al băiatului, etc.

Dorințele lui Andrei îl fac să se ascundă, să se închidă în carapacea sa formată din cărți, care îi asigură o anumită protecție și reticență din partea celor din jur deoarece el se simțea: „universal, gata să devin eu însumi cosmosul”⁹.

Apariția Ginei în viața lui îl dă peste cap, iar permanenta oscilare a fetei între el și alți iubiti îl face să sufere. Iubirea lui era totală, legătura lui cu realul, ieșirea lui l-a suprafață, însă permanenta indecizie a fetei îl dă peste cap. „Numele Andrei și Gina, amintind de numele platonician al androginului, nu par a fi fost alese la întâmplare (în grecește, hermafrodiți andros = bărbat; gune = femeie). Aceștia aveau înfățișare de bărbat - femeie, având trăsături caracteristice, atât bărbatului cât și femeii.”¹⁰ Gina devine parte din viața lui, o parte de care nu se poate debarasa. Această iubire totală din partea lui este neînțeleasă de către fată, care îl părăsește fără un cuvânt și se întoarce spășită înapoi la el. Andrei înțelege faptul că ei nu vor sfârși prin a fi împreună, însă nu o poate lăsa, ea devenind un drog pentru el: „Pentru mine Gina era cu mult mai mult decât o prietenă, era o ființă cu neputință de suportat, un drog mult prea tare și care totuși trebuie să-l am. Știam că mai curând sau mai târziu totul avea să eșueze, că Gina avea să mă părăsească”¹¹. Faptul că Gina nu-i înțelege dăruirea și iubirea, fata oscilând permanent între el și alți băieți, îl face pe Andrei să o urască, dar să o și iubească în același timp. Dorește să se sustragă, să depășească momentul, dar nu poate, conștientizează faptul că Gina pentru el este totul, fără de care nu poate trăi, dar cu care nici nu poate trăi. Această contradicție este corelată cu natura sa duală, el fiind în zodia gemeni, la fel și Gina. „(...) Androginul este ca un prototip al echilibrului și al unității primordiale. Același lucru se întâmplă în cazul gemenilor, cel puțin în măsura în care aceștia țin de ordinul mitic.”¹² Faptul că erau în aceeași zodie îi apropie, dar îi și desparte, lucru profund conștientizat de către Andrei.

---

⁷ *Ibidem*, p. 95.

⁸ *Ibidem*, p. 97.

⁹ *Ibidem*, p. 99.

¹⁰ Mariana Crăciun, *Mircea Cărtărescu. Erosul androgin*, Bacău, Editura „EduSoft”, 2008, p. 86.

¹¹ Mircea Cărtărescu, *Gemenii* în vol. *Nostalgia*, ed. cit., p. 109.

¹² Jean Libis, *op. cit.*, p. 193.

Cei doi sunt diferiți, dar se completează reciproc. El are aspirații înalte, ea este o fată de lume, atrasă de mondenități, haine și alte lucruri. Gina este cea care îl aduce pe linia de plutire pe Andrei, îi conferă un anumit echilibru, pe care băiatul îl pierduse prin retragerea lui într-o cu totul altă lume. Această unire zodiacală le va permite acest schimb al identităților, care le va marca viețile și peste care nu vor putea trece. „Uneori ne simțeam ca doi gemeni strânși unul în altul într-un uter colorat halucinant, lipsit de deschidere, gemeni cărora orice naștere le este de la început refuzată. De altfel, atât Gina cât și eu suntem născuți în Gemeni, în iunie, la câteva zile unul de celălalt.”¹³ Această apropiere le permite contopirea, iar camera Ginei devine uterul matern, în interiorul căruia se simt protejați, iar exteriorul nu-i poate ajunge sau despărți. Această formă de întoarcere la forma embrionară, în momentul în care cei doi sunt identici, iar genul copilului nu se cunoaște, le permite acestora să aibă parte de liniștea de care au nevoie într-o lume supraaglomerată de mediocrități. Această reîntoarcere la forma embrionară le permite o regenerare și o pierdere a identităților. Însă o naștere i-ar despărți, apărând diferențierea dintre ei care nu le mai permite regenerarea și contopirea într-un spațiu închis, matriceal. Această apropiere în uter simbolizează o reîntoarcere la origini, la nemurirea primordială, la o contopire totală. Gemenii sugerează dualitatea ființei și o asemănare a identităților. Andrei și Gina reprezintă fiecare câte un geamăn în perechea lor, el are tendințe de înălțare, în timp ce ea este în permanență îndreptată spre teluric. Gemenii sunt un „simbol general al dualității în asemănare și chiar în identitate. Reprezintă imaginea tuturor opozițiilor interioare și exterioare, contrare sau complementare, relative sau absolute, care se împlinesc într-o tensiune creatoare; faza Gemenilor se încheie odată cu avântul verii. Al treilea semn al Zodiacului, situat înaintea solstițiului de vară. Semn principal al lui Mercur, Gemenii reprezintă, înainte de toate, dublul simbol al contactelor umane, al transporturilor, al comunicațiilor, al contingențelor mediului de viață, al polarității, chiar și sexuale. Anumite zodii figurează acest semn nu prin imaginea obișnuită a doi copii ținându-se de mână, ci printr-un bărbat și o femeie sau chiar - precum în zodiacul copt - prin doi amănți. (...) De fapt, ființa trăiește într-o dedublare interioară: jumătate din ea simte, acționează, trăiește, în vreme ce cealaltă jumătate o privește acționând, simțind și trăind; actor și, în același timp, spectator al propriei ființe, spectatorul supraveghind actorul cu o privire dezamăgită sau malițioasă. Aceasta este valabil atât pentru ființa extrem de adaptabilă, cât și pentru cea extrem de complexă...”¹⁴

În acest cadru, al camerei fetei, timpul se pierde, ei ies din timp și spațiu, iar impresia de suprapunere îl face confuz pe Andrei. Această incapacitate de discernere a timpului concret este un prim pas al schimbului identitar. Andrei nu mai realizează trecerea timpului, nu mai știe dacă tot ceea ce se întâmplă este real sau rodul unei imaginații confuze. Această pierdere de sine va culmina cu schimbul identitar: „Fiecare moment cu ea era *toate* momentele cu ea, fiecare lucru pe care îl priveam se suprapunea peste *toate* amintirile mele despre acel lucru, până când nu mai puteam identifica obiectele reale printre zecile de suprapuneri. (...) Ajungeam să nu mai știu dacă e toamnă sau primăvară”¹⁵. Camera Ginei este atemporală, ieșită din timp și spațiu, devine un sanctuar al începutului de lume, loc în care schimbul identitar și contopirea lor începe. Tot ceea ce se întâmplă în exterior nu se răsfrânge în acest loc. Oglinda din camera fetei conduce la confuzia identitară, însă le permite și cunoașterea dualității lor: „Apoi, mâna Ginei coborî pe umărul meu, identificându-se cu imaginea ei reflectată. Nu mai era nicio diferență între noi, cei din realitate, și din oglindă”¹⁶.

---

¹³ Mircea Cărtărescu, *Gemenii* în vol. *Nostalgia*, ed. cit., p. 144.

¹⁴ Jean Chevalier, Alain Cheerbrant, *op. cit.*, pp. 425-426.

¹⁵ Mircea Cărtărescu, *Gemenii* în vol. *Nostalgia*, ed. cit., p. 145.

¹⁶ *Ibidem*, p. 117.

Oglinda prezintă o lume răsturnată, un început al schimbului identitar, și o pierdere a propriei forme, iar contopirea se realizează între cele două trupuri. Somnul pe care Gina îl are cu ochii deschiși îi permite lui Andrei să se reflecteze în ochii fetei, însă nu-și vede chipul, ci vede chipul ei în ochii fetei. Sufletul se vede pe sine în ochii celuilalt, iar interiorul lui Andrei era deja prea plin de Gina. Chipurile lor se amestecă pâna la confundare în lumina difuză a diascopului, iar faptul că Gina ar sugera că astfel ar arăta copilul lor sublinează un fel de renaștere a unei ființe deja unite. Această confuzie de ordin material pregătește drumul spre contopirea ultimă care le va curma și destinul.

Intrarea în muzeul Antipa, noaptea, a celor doi prin ușa secretă care exista în camera Ginei, devine o intrare în cosmos, deoarece aici ei trec prin toate regnurile înainte de a se contopi într-o ultimă îmbrățișare. Transgrogarea regnurilor este ultimul pas pe care cei doi îl vor urma pâna la schimbul identitar. Fluturile sugerează condiția androgenică a celor doi, deoarece fluturile este hermafrodit, având atât elementul feminin, cât și cel masculin. „Gina se opri încântată în fața fluturilor exotici, care îi apăreau atât de des în vise (și eu am visat de mai multe ori, de atunci, fluturi uriași, multicolori)”¹⁷. Fluturii în visul fetei devin premonitori, inconștientul său percepe androgenia și o acceptă. Retragerea lor într-o mansardă tip dulap nu permite accesul exteriorului în interiorul ființei. În acest loc izolat, ridicat deasupra tuturor, devine locul prin care cei doi se dăruiesc unul altuia. Această retragere devine o retragere spre interior, spre cunoaștere și autocunoaștere. Contopirea androgenică trebuia să aibă loc în acest spațiu pentru a se întoarce la origini mai întâi, și pentru a se cunoaște unul pe altul pentru a putea fi început transferul identitar: „Dar cel mai mult îmi place în această cămăruță, aici, adânc, adânc, adânc de tot. Aici mă simt eu însămi”¹⁸. Acest *adânc, adânc*, face trimitere la străfundurile ființei unde sălășluiește pacea primordială. Acest loc devine un centru al lor și al ființei lor deja unite, iar cunoaștere de sine le permite deschiderea spre celălalt.

Unirea lor duce la transferul identitar și acumularea totului într-o apropiere: „Am avut brusc sentimentul totului. (...) *M-am trezit transformat, transferat în Gina.* (...) Eram eu aplecat asupra mea”¹⁹. Schimbul identitar are loc în centrul lumii, iar trezirea la viață a întregului muzeu, devine o trezire a androgenului din perechea Andrei - Gina. Ruptura din acea cameră îi va urmări și marca identitățile. Femeia devine spațiul compensativ în lipsa sacralului. Andrei în corpul Ginei va fi internat într-un spital de nevroze în care o colegă de cameră îi dezvăluie sorginea lui androgenică, și schimbul care a avut loc: „Am privit cartea, pe care Elisabeta continua să mi-o arate cu ochii holbați. Era un valet, dar partea de jos a cărții nu era imaginea răsturnată a valetului, ci o superbă damă de ghindă, cu o floare de iasomie între degete”²⁰. Destinul băiatului este măcinat de dualitatea ființei lui și a legăturii indestructibile dintre el și Gina. Singura lor scăpare fiind moarte, cei doi se sinucid pentru a putea scăpa de povara identitară. Incapacitatea lor de adaptare survine din incapacitatea de regăsire. Gina în corpul lui Andrei este prezentată la începutul nuvelei, totul fiind prezentat în detaliu. Ea în corp de bărbat, se îmbracă în haine de femeie și se machiază pentru a avea un ultim contact cu adevăratul sine înainte de a se sinucide. Avem o simetrie între începutul și sfârșitul textului. Andrei în corpul Ginei, în final, își dă foc în sanctuarul camerei în care era forțat să locuiască. Focul devine o formă de purificare a locului și a propriei ființe care nu-și mai găsea locul.

---

¹⁷*Ibidem*, p. 150.

¹⁸*Ibidem*, p. 155.

¹⁹*Ibidem*, p. 156.

²⁰*Ibidem*, p. 118.

Putem vorbi de metatextualitate, Andrei scriind toată această întâmplare, fiind o scriere în scriere. Cei doi se întorc într-un fel la originile lor primare, ea în corpul lui se machiază, el în corpul ei scrie. Aceste lucru săvârșite ca o ultimă instanță, devin un motiv în plus care arată incapacitatea lor de a trăi într-o lume care nu le aparține și care nu se mulează sinelui lor. Acest AMOR OMNIA VINCIT este ceea ce ei ratează să înțeleagă, iar sinuciderea fiind singura lor formă de sustragere. Spargerea oglinzii survine cu ruperea ființei care nu se mai poate reculege în fața cosmosului.

„Androgenul este ca un prototip al echilibrului și al unității primordiale. Același lucru se întâmplă în cazul gemenilor, cel puțin în măsura în care aceștia țin de ordinul mitic. (...) Faptul că dublul gemelar este conceput ca fiind de sex opus are o semnificație evidentă, cu atât mai mult cu cât tema dublului este investită cu o polisemie ce depășește simpla determinare sexuală (umbra, sufletul, suflul, animalul totemic constituie posibile semnificații). În orice caz, este nevoie de o obsesie suficient de marcată pentru ca, în anumite etnii, nașterea unui singur copil să fie trăită ca o naștere ratată de gemeni; sau pentru a considera că fiecare om deține suflete gemene de sex opus. Ideea care traversează toate aceste concepții este aceea că existența individuală este un scandal, o greșală; *a fortiori*, existența individului sexuat, înzestrat cu un sex pe care nu el l-a ales și asupra căruia, totuși, grupul social nu conține să exercite constrângeri: rituri de mutilare, coduri matrimoniale etc.”²¹ Gemenii au natură dublă, fiind priviți de popoarele primitive ca fiind o unire a contrariilor, fiind simbolizați în opoziție. Omul permanent tinde spre această unirea a contrariilor, conștient sau inconștient, acest drum devine cel spre care aspiră; aceste lucruri fiind remarcate prin rangul la care este ridicat gemenialitatea și prin diferituri de rituri de trecere. „Atunci când, mai rar ce-i drept, nașterea unor gemeni este primită cu euforie în societățile arhaice, ea se bucură de o tot atât de mare investiție afectivă și rituală. În toate situațiile, o adevărată fascinație este exercitată asupra celor două ființe atât de asemănătoare și care apar ca dedublare a unei entități unice, concepute în mod misterios în cuptorul alchimic reprezentat de pântecul matern.”²²

Gina și Andrei își ratează destinul, nefiind pregătiți să intre în contact cu străfundurile proprii lor ființe deja unite, ei stând sub semnul Gemenilor. Ratarea în acest caz urmează o anumită tipologie. Observăm căutarea perechii și găsirea ei, dar această regăsire a sinelui prin intermediul celuilalt le va aduce și ratarea. „Mitul androgenului, punct de întâlnire paradoxal a unei paradigme excepționale și a unei excrescențe tetralogice este semnul că omului nu îi convine realitatea pe care o trăiește, realitate ce nu este pe măsura ființei sale. De asemenea, în urma lui se profilează ceva ce seamănă cu renunțarea la viață: androgenul reprezintă gradul zero al dorinței, împlinirea principiului nirvana. Iată de ce gândirea androgenului ne conduce, pas cu pas, către gândul morții.”²³

BIBLIOGRAPHY

1. CĂRTĂRESCU, Mircea, *Nostalgia*, ediție integrală, București, Editura Humanitas, 1993
2. CHEVALIER, Jean, GHEERBRANT, Alain, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, Iași, Editura Polirom, 2009
3. CRĂCIUN, Mariana, *Mircea Cărtărescu. Erosul androgen*, Bacău, Editura „EduSoft”, 2008

---

²¹Jean Libis, *op. cit.*, pp. 193-194.

²²*Ibidem*, p. 194.

²³*Ibidem*, pp. 196-197.

4. DURAND, Gilbert, *Structuri antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*, traducere de Marcel Aderca, prefață și postfață de Radu Toma, București, Editura Univers, 1977
5. ELIADE, Mircea, *Mefistofel și androginul*, traducere de Alexandra Cuniță, f. 1., Editura Humanitas, 1995
6. ELIADE, Mircea, *Mitul eternei reînțoarceri. Arhetipuri și repere*, traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, București, Editura Univers Enciclopedic, 2008
7. ELIADE, Mircea, *Mitul reintegrării*, București, Editura Humanitas, 2003
8. LIBIS, Jean, *Mitul androginului*, Baia Mare, Editura Dacia, 2004
9. PLATON, *Banchetul*, traducere, studiu introductiv și note de Petru Creția, București, Editura Humanitas, 2011